

UCHWAŁA NR 1878/2025
ZARZĄDU WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

z dnia 29 maja 2025 r.

w sprawie przyjęcia Ramowego Programu Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej

Na podstawie art. 41 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2025 r. poz. 581), art. 6 ust. 6 pkt. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673) oraz art. 19 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198) Zarząd Województwa Wielkopolskiego uchwala, co następuje:

§ 1.

Przyjmuje się Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 3.

Wykonanie uchwały powierza się Dyrektorowi Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie do uchwały Nr 1878/2025
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 29 maja 2025 r.

Na podstawie art. 6 ust. 6 pkt 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. 2024 r. poz. 1673) oraz zaleceń pokontrolnych Najwyższej Izby Kontroli Samorząd Województwa Wielkopolskiego jest zobowiązany do opracowania ramowego programu ochrony osób doznających przemocy domowej.

Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej powstał na bazie „Wielkopolskiego Modelu Wspierania Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie” opracowanego w 2022 r.

Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest zgodny z obowiązującymi przepisami dotyczącymi przeciwdziałania przemocy domowej, znowelizowanymi po 2023 roku. Ramowy Program wpisuje się w cele „Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2021-2025”. Dokument ma być pomocny podmiotom z terenu województwa wielkopolskiego, podejmującym działania na rzecz osób doznających przemocy domowej. Ramowy program ma stanowić narzędzie pomocne przy konstruowaniu własnych programów wsparcia oraz dostarczać wiedzę i porządkować pracę instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy domowej.

Dokument ten jest spójny z dokumentami na poziomie regionalnym, w tym przede wszystkim z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2030 roku oraz Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030.

Projekt Ramowego Programu Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej, zgodnie z art. 19a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2025 r. poz. 198), został poddany konsultacjom z jednostkami samorządu terytorialnego, partnerami społecznymi i gospodarczymi oraz Komisją Wspólną Rządu i Samorządu Terytorialnego.

W związku z powyższym przyjęcie uchwały przez Zarząd Województwa Wielkopolskiego jest zasadne.



RAMOWY PROGRAM OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ

Załącznik do Uchwały Nr 1878/2025
Zarządu Województwa Wielkopolskiego
z dnia 29 maja 2025 r.

SPIIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
1. PODSTAWY PRAWNE PRACY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	6
3. SŁOWNICZEK UŻYWANYCH SKRÓTÓW	9
4. KOMPENDIUM NIEZBĘDNEJ WIEDZY Z OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ	10
5. KOMPETENCJE SŁUŻB DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”	17
6. REKOMENDOWANE ZASADY NAWIAZYWANIA I UTRZYMYWANIA KONTAKTU Z OSOBAŁ DOZNAJĄCĄ PRZEMOCY DOMOWEJ	22

WSTĘP

„Każdy człowiek ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszeniem praw i dóbr osobistych”¹ – ta pierwsza z siedmiu zasad etycznych zawartych w „Polskiej Deklaracji w sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie”, powinna towarzyszyć wszystkim profesjonalnie wspierającym osoby doznające przemocy domowej. Przemoc będąca naruszeniem praw i dóbr osobistych znacząco wpływa na różne aspekty funkcjonowania osoby krzywdzonej: fizyczny, psychiczny, emocjonalny czy społeczny. Stanowi zagrożenie dla zdrowia i życia, spowoduje ból fizyczny i psychiczny. Skutkuje obniżeniem poczucia własnej wartości, utratą możliwości decydowania o sobie, chronicznym przeżywaniem wstydu i poczucia winy, ograniczeniem kontaktów społecznych, narażeniem na izolację i wreszcie załamaniem się równowagi psychicznej. Załamanie to objawia się zaburzeniami nastroju (depresja, lęk), uzależnieniami, objawami zespołu stresu pourazowego, a nawet samobójstwami i wiąże się z chronicznym poczuciem zagrożenia oraz bezsilności. Brak wsparcia ze strony krewnych, przyjaciół czy sąsiadów utwierdza osobę doznającą przemocy w przekonaniu, że jej sytuacja jest beznadziejna, a przemocy nie można zatrzymać. Stąd w obliczu przemocy najczęściej osoby krzywdzone stosują bierne mechanizmy radzenia sobie, takie jak unikanie zagrażających zachowań czy minimalizowanie obrażeń w kontakcie z osobą stosującą przemoc, wycofywanie się z kontaktów społecznych czy sięganie po alkohol lub narkotyki. Konstrukttywne mechanizmy radzenia sobie, np. poszukiwanie wsparcia społecznego, kończy się najczęściej rozczarowaniem i utwierdza osoby krzywdzone w przekonaniu o bezcelowości tego typu działań. Niska samoocena, przypisywanie sobie odpowiedzialności za przemoc oraz tak zwane zniekształcone atrybucje (chwilowe, zewnętrzne, o ograniczonym zasięgu) powodują całkowite podporządkowanie osobie krzywdzącej, pozostawanie w związku, a nawet

¹ Polska Deklaracja w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, <http://www.niebieskalinia.pl/aktualnosci/archiwum/polska-deklaracja-w-sprawie-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie>

ukształtowanie się tak zwanego ambiwalentnego poczucia lojalności, czyli usprawiedliwianie jej zachowań².

Przemoc narusza integralność fizyczną i psychiczną jednostki, wyrządzając jej szkody, których najczęściej nie jest w stanie naprawić samodzielnie. Stąd też konieczność tworzenia lokalnych i ponadlokalnych systemów ochrony i pomocy osobom doznającym przemocy domowej, bazujących na interdyscyplinarnej współpracy specjalistek i specjalistów z tego obszaru. Art. 6 ust. 6 pkt 3 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej nakłada na samorząd każdego województwa zadanie opracowania ramowego programu ochrony osób doznających przemocy domowej.

Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej jest aktualizacją funkcjonującego od 2022 roku „Wielkopolskiego Modelu Wspierania Osób Doświadczających Przemocy w Rodzinie”. Model został wypracowany w trakcie specjalistycznego seminarium z obszaru przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w wymiarze 24 godzin dydaktycznych, przygotowanego przez Fundację PCPS – Poznańskie Centrum Profilaktyki Społecznej, na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Poznaniu, w dniach od 6 do 8 czerwca 2022 roku w Dymaczewie Starym. Projekt „Wielkopolski Model Pracy z Osobą Stosującą Przemoc w Rodzinie” sfinansowany został ze środków Samorządu Województwa Wielkopolskiego. Treści prezentowane w dokumencie mają na celu dostosowanie ramowego programu do aktualnego stanu formalnoprawnego oraz wiedzy teoretycznej i praktycznej podmiotów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

Ramowy Program Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej wpisuje się w założenia Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata

² Agnieszka Grygorczuk, Krzysztof Dzierżanowski, Tomasz Kiluk Samodzielny Publiczny Psychiatryczny Zakład Opieki Zdrowotnej im. dr. St. Deresza „Mechanizmy psychologiczne występujące w relacji ofiara–sprawca przemocy” Psychiatria tom 6, nr 2, 61–65 © Copyright 2009 Via Medica

2021-2025.

Celem niniejszego dokumentu jest służyć podmiotom z terenu województwa wielkopolskiego, podejmującym działania na rzecz osób doznających przemocy domowej. Ramowy program ma stanowić narzędzie pomocne przy konstruowaniu własnych programów wsparcia oraz dostarczać wiedzę i porządkować pracę instytucji odpowiedzialnych za przeciwdziałanie przemocy domowej. Cele szczegółowe ramowego programu to m. in. promowanie i rekomendowanie dobrych praktyk, zapobieganie wypaleniu zawodowemu pracowników instytucji pomocowych, wspieranie samorządów w realizacji zadań na rzecz osób doznających przemocy, zintensyfikowanie współpracy między służbami, instytucjami i organizacjami pozarządowymi oraz podnoszenie wiedzy, świadomości i kompetencji specjalistek i specjalistów obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

1. PODSTAWY PRAWNE PRACY W OBSZARZE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.;
- Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzona w Stambule dnia 11 maja 2011 r.;
- Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1385 z dnia 14 maja 2024 r. w sprawie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny;
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego;
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy;
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej;
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty;
- Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o kuratorach sądowych;
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji;
- Ustawa z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową;

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób zatrudnionych w tych ośrodkach;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie Zespołu Monitorującego do spraw Przeciwdziałania Przemocy Domowej;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia o zgłoszeniu się do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wzoru zaświadczenia o ukończeniu tych programów, a także wzorów pouczeń w związku z uczestnictwem osób stosujących przemoc domową w tych programach;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 21 czerwca 2023 r. w sprawie wzoru pouczenia rodziców, opiekunów prawnych lub faktycznych dziecka, któremu pracownik socjalny zapewnił ochronę w sytuacji zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową;
- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 22 czerwca 2023 r. w sprawie programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową oraz wymagań kwalifikacyjnych wobec osób prowadzących te programy;

- Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 29 sierpnia 2023 r. w sprawie wzoru zaświadczenia lekarskiego o przyczynach i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej;
- Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 4 września 2023 r. w sprawie procedury postępowania Policji przy wykonywaniu przez pracownika socjalnego zapewnienia ochrony dziecku w razie zagrożenia jego życia lub zdrowia w związku z przemocą domową oraz podejmowaniu decyzji o zapewnieniu tej ochrony;
- Uchwała Nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2023 r. w sprawie ustanowienia Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024-2030;
- Uchwała Nr XXV/476/20 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 21 grudnia 2020r. w sprawie uchwalenia Strategii Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do roku 2030;
- Uchwała Nr 4472/2021 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 23 grudnia 2021r. w sprawie uchwalenia Wielkopolskiego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025;
- Wytyczne Nr 3 Komendanta Głównego Policji z dnia 5 lipca 2024 r. w sprawie wykonywania przez policjantów niektórych czynności w ramach procedury „Niebieskie Karty” oraz w związku z wydawaniem nakazu i zakazu, zakazu zbliżania, zakazu kontaktowania lub zakazu wstępu.

3. SŁOWNICZEK UŻYWANYCH SKRÓTÓW

GKRPA – gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych

GOPS – gminny ośrodek pomocy społecznej

GDP – grupa diagnostyczno-pomocowa

IK – interwencja kryzysowa

KP – komisariat policji

KPP – komenda powiatowa policji

MKRPA – miejska komisja rozwiązywania problemów alkoholowych

MOPR – miejski ośrodek pomocy rodzinie

MOPS – miejski ośrodek pomocy społecznej

NK – Procedura „Niebieskie Karty”

ODP – osoba doznająca przemocy

OIK – ośrodek interwencji kryzysowej

OPS – ośrodek pomocy społecznej

OSP – osoba stosująca przemoc

PK – punkt konsultacyjny

PPP – poradnia psychologiczno–pedagogiczna

SOW – specjalistyczny ośrodek wsparcia dla osób doznających przemocy domowej

ustawa – ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej

ZI – zespół interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy domowej

4. KOMPENDIUM NIEZBĘDNEJ WIEDZY Z OBSZARU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ

Przemoc domowa

Jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia;
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną;
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę;
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej;
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.³

Cechy charakterystyczne dla przemocy domowej

- Intencjonalność – zamierzone działanie lub zaniechanie, ukierunkowane na sprawowanie władzy i kontroli nad inną osobą;
- Dysproporcja sił – pozycja jednej osoby jest zdecydowanie gorsza w stosunku do pozycji drugiej osoby; przy dokonywaniu diagnozy problemu, obok aspektu fizycznego, bada się także aspekt psychiczny, społeczny, ekonomiczny, intelektualny czy zdrowotny;
- Naruszanie praw i dóbr osobistych – ukierunkowane działanie lub zaniechanie jednej osoby godzi w prawa i dobra osobiste drugiej osoby jak np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku;

³ Zgodnie z Ustawą z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej
<https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20051801493/U/D20051493Lj.pdf>

- Powodowanie cierpienia i bólu – działanie lub zaniechanie jednej osoby naraża drugą osobę na utratę zdrowia lub życia. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że osoba krzywdzona ma coraz mniejszą zdolność do samoobrony.⁴

Przemoc – Agresja – Konflikt. Podobieństwa i różnice.

Przemoc	Agresja	Konflikt
Zachowanie intencjonalne	Zachowanie intencjonalne	Zachowanie intencjonalne
Występuje nierównowaga sił	Występuje równowaga lub nierównowaga sił	Występuje równowaga sił
Narusza prawa i dobra jednej strony	Może naruszać prawa i dobra obu stron	Nie narusza praw i dóbr żadnej ze stron
Powoduje ból i cierpienie	Powoduje ból i cierpienie	Może powodować ból i cierpienie

Formy Przemocy

- Przemoc fizyczna. Zamierzony akt naruszenia nietykalności fizycznej, którego konsekwencją mogą być uszkodzenia ciała. Obejmuje takie zachowania jak m.in. bicie, szarpanie, popychanie, rzucanie przedmiotami czy wyrzucanie z mieszkania.
- Przemoc psychiczna. Celowe krzywdzenie drugiej osoby powodujące u niej cierpienie i ból psychiczny. Obejmuje takie zachowania jak m.in.: poniżanie, zastraszanie, zawstydzanie, upokarzanie, narzucanie własnych poglądów, krytykowanie, szantażowanie, ograniczanie kontaktów.
- Przemoc ekonomiczna. Stosowanie kontroli nad zasobami finansowymi i ekonomicznymi innej osoby np. uchylanie się od łożenia na utrzymanie innej osoby, w szczególności zależnej, kontrolowanie wydatków, odbieranie zarobionych pieniędzy czy uniemożliwienie podjęcia pracy zarobkowej, umniejszanie wartości osiąganego wynagrodzenia.
- Przemoc seksualna. Stosowanie zachowań takich jak np. zmuszanie innej osoby do

⁴ Zgodnie z Czteroczynnikową definicją przemocy w rodzinie <http://www.niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/6-co-to-jest-przemoc>

aktywności seksualnej lub nieakceptowanych przez nią zachowań seksualnych, kontynuowanie aktywności seksualnej przy braku zgody lub świadomości innej osoby, porównywanie do innych partnerów seksualnych, kontrolowanie antykoncepcji, opowiadanie dowcipów z seksualnym podtekstem.

- Zaniedbanie. Niezaspokajanie potrzeb fizycznych lub psychicznych osoby zależnej np. dziecka, osoby chorej, osoby starszej bądź osoby z niepełnosprawnością. Zaniedbanie może mieć formę działania lub zaniechania.
- Cyberprzemoc. Działanie istotnie naruszające prywatność osoby doznającej przemocy domowej lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej (np. pozyskiwanie treści przesyłanych lub przechowywanych elektronicznie, śledzenie, podsłuchiwanie).

W ocenie uczestników seminarium należy zwrócić uwagę, że również nadopiekuńczość, przejawiająca się otaczaniem dziecka/osoby zależnej nadmierną opieką i kontrolą, pozbawianiem możliwości dokonywania wyborów, podejmowania decyzji i zdobywania samodzielnych doświadczeń czy izolowaniem, może być rozpatrywana jako zachowanie przemocowe.

Cykle przemocy

W sposobie funkcjonowania osoby stosującej przemoc domową można dostrzec cykliczność – powtarzalność zachowań. Zachodzi ona w trzech powtarzających się po sobie fazach:

- **Faza narastania napięcia**

W fazie narastania napięcia osoba stosująca przemoc, na skutek interpretacji doświadczanych trudności, podwyższa sobie wewnętrzny poziom napięcia. Przyczyną są często drobne, z pozoru nieistotne, sytuacje, np. „korek” w drodze do pracy, zbyt wolne przygotowywanie się dziecka do wyjścia z domu, odmienne zdanie partnera na jakiś temat. Każde takie doświadczenie wiąże się coraz większym poziomem

przeżywanego napięcia. Osoba stosująca przemoc (zwana dalej OSP) bywa coraz częściej rozdrażniona. Może już stosować przemoc, np. krzyczy, poniża, wyzywa. Osoba doznająca przemocy (zwana dalej ODP) podejmuje szereg działań ukierunkowanych na zmianę zachowania partnera, np. jest uległa i w swoich zachowaniach dopasowuje się do jego oczekiwań. Stara się wpływać na obniżenie poziomu napięcia OSP. Działania te są nieskuteczne, gdyż jedynie OSP ma wpływ na poziom przeżywanego przez siebie napięcia. Ta faza cyklu często bywa najdłuższa.

- **Faza rozładowania napięcia**

Gdy poziom napięcia znacznie wzrośnie, OSP decyduje się na jego szybkie i gwałtownie rozładowanie. W tym celu stosuje różne zachowania przemocowe, np. awanturuje się, krzyczy, bije, niszczy przedmioty. Faza ta charakteryzuje się największą intensywnością w zachowaniu OSP, pomimo że trwa najkrócej. Poprzez zachowanie przemocowe OSP obniża sobie poziom napięcia. ODP czuje się zraniona, bezradna i bezsilna.

- **Faza miesiąca miodowego / faza spokoju**

Po zastosowaniu przemocy i rozładowaniu napięcia OSP przez krótki czas może odczuwać wstyd i żal. Wówczas przeprasza ODP za wyrządzoną krzywdę. Zapewnia o zmianie zachowania. Składa obietnice dotyczące powstrzymywania się od stosowania przemocy w przyszłości. Wynagradza doznane krzywdy, przy czym zazwyczaj sama decyduje o formie zadośćuczynienia. Może to być np. zainteresowanie partnerem, dawanie prezentów, wspólne spędzanie czasu. Z perspektywy obserwatora faza ta może początkowo wyglądać jak okres miesiąca miodowego. Jednakże z czasem trwania relacji przemocowej i skracania poszczególnych faz, miesiąc miodowy staje się raczej okresem spokoju, w którym OSP nie krzywdzi. Faza miesiąca miodowego/spokoju z perspektywy ODP jest atrakcyjna, to czas, w którym związek z OSP postrzega jako satysfakcjonujący. Przeżywanie tej fazy jest częstym powodem zrywania przez ODP kontaktu terapeutycznego lub pomocowego, np. w procedurze

„Niebieskie Karty”, jak również wycofywania się z wszczętych procedur prawnych (np. zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstwa znęcania się). ODP wierzy, że więcej już nie będzie krzywdzona. Faza ta przechodzi w fazę narastania napięcia.

Dostrzegalne są zmiany zachodzące w kolejnych następujących po sobie cyklach.

Dotyczą one:

- Natężenia przemocy – w każdym kolejnym cyklu OSP zachowuje się gwałtowniej;
- natężenia przeprosin i zachowań mających zadośćuczynić – w każdym kolejnym cyklu OSP stosuje ich mniej;
- czasu trwania cyklu – każdy cykl trwa coraz krócej⁵.

Czynniki ryzyka przemocy

Stosowanie przemocy związane jest z współwystępowaniem i wzajemnym oddziaływaniem różnych czynników: psychologicznych, społecznych i kulturowych. Możemy wskazać czynniki ryzyka, zwiększające prawdopodobieństwo stosowania przemocy domowej, lecz nie możemy utożsamiać ich z przyczynami przemocy. Do czynników ryzyka zaliczamy:

- Normy społeczne i kulturowe – przez stulecia panowało przyzwolenie na stosowanie przemocy domowej. Krzywdzenie najbliższych było akceptowane kulturowo, społecznie, a nawet sankcjonowane prawnie. Przyjmowało się, że mężczyzna miał uprzywilejowaną pozycję w rodzinie. Jako mąż i ojciec miał prawo decydować o sytuacji członków rodziny, o zakresie ich praw i wolności. Pomimo tego, że sukcesywnie zaczęły obowiązywać przepisy prawne, mające chronić przed przemocą domową, to w wielu środowiskach nadal silnie funkcjonowały różnego rodzaju mity i stereotypy dotyczące pozycji mężczyzny w rodzinie, ról „kobiet” i „mężczyzn”, funkcjonowania dzieci;

⁵ <https://www.niebieskalinia.pl/o-zjawisku-przemocy/cykle-przemocy>

- Przemoc w rodzinie pochodzenia – przemoc może być niejako przekazywana z pokolenia na pokolenie. Dziecko doznające przemocy ze strony rodziców lub opiekunów, nawet jeżeli nie jest bezpośrednim adresatem zachowań przemocowych, obserwuje, a następnie przyswaja zachowania dorosłych. Uczy się, że przemoc pozwala na szybkie i skuteczne osiągnięcie celu, wywołuje strach i skutkuje podporządkowaniem wobec osoby, która ją stosuje.
- Środowisko społeczne i warunki życia – bezrobocie, trudna sytuacja ekonomiczna, niekorzystne warunki mieszkaniowe czy poważna choroba mogą mieć znacząco negatywny wpływ na funkcjonowanie poszczególnych członków rodziny. Przeżywanie złości, gniewu czy frustracji może sprzyjać stosowaniu przemocy wobec najbliższych.
- Uzależnienia (chemiczne, behawioralne) – dość powszechne jest błędne przekonanie, że przyczyną przemocy domowej jest alkohol. Jeżeli spojrzymy na dane policyjne dotyczące realizacji procedury „Niebieskie Karty”, to moglibyśmy utwierdzić się w tym przekonaniu, ponieważ znaczna liczba osób stosujących przemoc domową w chwili interwencji policji była pod wpływem alkoholu. Tymczasem nic bardziej mylnego. Nie ulega wątpliwości, że nadużywanie alkoholu powoduje zaburzenia kontroli własnego zachowania, utrudnia rozpoznawanie własnych emocji, jednak alkohol sam w sobie nie jest źródłem przemocy. Analogicznie inne uzależnienia chemiczne lub behawioralne nie mogą być uznawane za przyczynę stosowania przemocy.
- Cechy osoby stosującej przemoc – brak empatii, niskie poczucie własnej wartości, które może skutkować potrzebą kontrolowania osób najbliższych, autorytarne poglądy na role w rodzinie (mężczyzny, kobiety, dzieci), patriarchalny system przekonań, łatwość przeżywania złości i gniewu w sposób raniący dla innych sposób – to cechy, które sprzyjają stosowaniu przemocy.⁶

⁶ Przemoc w rodzinie – Sytuacja osób doznających przemocy w rodzinie, PARPA, IPZ PTP
<https://www.parpa.pl/phocadownloadpap/Przeciwdzialanie/Przemoc%20w%20rodzinie%20-%20sytuacja%20osob%20doznajacych%20przemocy%20w%20rodzinie%20-%20broszura.pdf>

Polska Deklaracja w sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie

Deklaracja proklamowana została w trakcie II Ogólnopolskiej Konferencji Przeciw Przemocy w Rodzinie, która odbyła się w grudniu 1995 roku w Warszawie. Deklaracja zawiera siedem zasad etycznych, którymi należy kierować się w pracy w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej, w szczególności przy wspieraniu osób doświadczających przemocy. Pomimo upływu blisko 30 lat od jej ogłoszenia, wytyczne zasady etyczne w pełni zachowały swoją aktualność, co wskazuje na ich uniwersalną i ponadczasową wartość.

KAŻDY CZŁOWIEK ma prawo do życia w środowisku rodzinnym wolnym od przemocy, która jest naruszaniem praw i dóbr osobistych

CZŁOWIEK doświadczający przemocy nie może być za nią obwiniany

DZIECI I MŁODZIEŻ mają prawo do wzrastania w bezpiecznym środowisku wolnym od przemocy, a obowiązkiem dorosłych jest im to zapewnić

KAŻDY CZŁOWIEK doświadczający przemocy ma prawo do pomocy prawnej, socjalnej, psychologicznej i medycznej, bez naruszania jego godności osobistej

KAŻDY CZŁOWIEK ma prawo do wiedzy potrzebnej do radzenia sobie z przemocą

KAŻDY CZŁOWIEK ma prawo do przeciwdziałania przemocy w rodzinie

KAŻDY CZŁOWIEK ma obowiązek udzielania pomocy ofiarom przemocy w rodzinie⁷

⁷ <https://www.niebieskalinia.pl/aktualnosci/archiwum/polska-deklaracja-w-sprawie-przeciwdzialania-przemocy-w-rodzinie>

5. KOMPETENCJE SŁUŻB DZIAŁAJĄCYCH W RAMACH PROCEDURY „NIEBIESKIE KARTY”

Procedura „Niebieskie Karty”

Procedura „Niebieskie Karty” ma zapewnić bezpieczeństwo osobom, wobec których stosowana jest przemoc. W obecnym kształcie obowiązuje od 2023 roku i jest szczegółowo regulowana Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Procedura obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli instytucji/podmiotów m.in. jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia czy organizacji pozarządowych, w związku z uzasadnionym podejrzeniem stosowania przemocy domowej lub zgłoszeniem dokonany przez świadka przemocy domowej. Jest to procedura interwencyjno-diagnostyczno-pomocowa, mająca wesprzeć klientów w rozwiązaniu problemu przemocy domowej.

Pracownik socjalny

Zgodnie z art. 9a ust. 9 ustawy do zadań pracownika socjalnego powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą doznającą przemocy domowej i opracowanie indywidualnego planu pomocy, zgodnie z jej uzasadnionymi potrzebami.

Ponadto, w ramach procedury NK pracownik socjalny jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub centrum usług społecznych:

- 1) diagnozuje sytuację, potrzeby i zasoby osoby doznającej przemocy domowej;
- 2) udziela kompleksowych informacji o:
 - a) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy domowej,

- b) formach pomocy małoletnim doznającym przemocy domowej oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,
 - c) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby doznającej przemocy domowej;
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
 - 4) zapewnia osobie doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej lub innej placówce, w tym prowadzonej przez organizacje pozarządowe i podmioty, działające na podstawie przepisów ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
 - 5) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową;
 - 6) może prowadzić rozmowy w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej oraz informować osobę stosującą przemoc domową o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii, udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik socjalny zapewnia dziecku ochronę przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Decyzję tę pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także z lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarką.

Funkcjonariusz Policji

Zgodnie z art. 9a ust. 10 ustawy do zadań funkcjonariusza Policji powołanego do grupy diagnostyczno-pomocowej należy w szczególności praca z osobą stosującą przemoc domową.

Ponadto w ramach procedury NK funkcjonariusz Policji:

- 1) udziela osobie doznającej przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udziela pierwszej pomocy przedmedycznej;
- 2) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby doznającej przemocy domowej;
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób doznających przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem na podstawie odrębnych przepisów w stosunku do osoby stosującej przemoc domową środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania;
- 4) przeprowadza, o ile jest to możliwe, z osobą stosującą przemoc domową rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby stosującej przemoc domową albo nad małoletnim lub pełnoletnią osobą nieporadną ze względu na jej wiek lub stan zdrowia, oraz wzywa osobę stosującą przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego;
- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych do zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa;
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym

występować w środowisku domowym, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa osoby doznającej przemocy domowej, w zależności od potrzeb określonych przez grupę diagnostyczno-pomocową;

- 7) dokonuje niezbędnych ustaleń w zakresie udziału osoby stosującej przemoc domową w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 8) informuje, w formie notatki urzędowej, zespół interdyscyplinarny o działaniach podejmowanych wobec osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową, w tym w szczególności o udziale w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową.

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, funkcjonariusz Policji wraz z pracownikiem socjalnym (a także lekarzem, pielęgniarką, ratownikiem medycznym) podejmuje decyzję o zapewnieniu dziecku ochrony przez umieszczenie go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, dającej gwarancję zapewnienia dziecku bezpieczeństwa i należytej opieki, w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka lub instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Policjant ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc domową, stwarzającej zagrożenie dla życia lub zdrowia osoby doznającej tej przemocy:

- nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
- zakaz zbliżania się do wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia;
- zakaz zbliżania się do tej osoby na wyrażoną w metrach odległość;
- zakaz wstępu na teren szkoły, placówki oświatowej, opiekuńczej lub

artystycznej, obiektu sportowego lub miejsca pracy i przebywania na tym terenie;

- zakaz kontaktowania się z osobą doznającą przemocy domowej.

Przedstawiciele innych instytucji/podmiotów

Warto zaznaczyć , że procedura NK może zostać wszczęta przez żołnierza Żandarmerii Wojskowej, pracownika socjalnego specjalistycznego ośrodka wsparcia dla osób doznających przemocy domowej, asystenta rodziny, nauczyciela wychowawcę będącego wychowawcą klasy lub nauczyciela znającego sytuację domową małoletniego, osobę wykonującą zawód medyczny, w tym lekarza, pielęgniarkę, położną lub ratownika medycznego, przedstawiciela gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, a także pedagoga, psychologa lub terapeutę (którzy są przedstawicielami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych).

6. REKOMENDOWANE ZASADY NAWIĄZYWANIA I UTRZYMYWANIA KONTAKTU Z OSOBĄ DOZNAJĄCĄ PRZEMOCY DOMOWEJ

Pierwszy kontakt z osobą doznającą przemocy domowej – rekomendacje autorstwa

Liliany Krzywickiej

- a. Umiejętne nawiązywanie kontaktu z osobą doznającą przemocy domowej ma szczególnie istotne znaczenie i bywa decydujące z punktu widzenia skuteczności podejmowanych oddziaływań.
- b. Sposób nawiązania kontaktu z osobą doznającą przemocy domowej może wzbudzić nadzieję na zmianę sytuacji i sprzyjać angażowaniu się klienta w proces pomagania, jak może również odebrać nadzieję i mieć charakter wtórnie wiktymizujący. Sposób prowadzenia rozmowy pełni funkcję modelującą i dostarcza ważnego doświadczenia w zakresie podmiotowego traktowania drugiej osoby, co w kontakcie z osobami doznającymi przemocy jest niezwykle istotne.
- c. Pierwszy kontakt z osobą doznającą przemocy domowej realizowany jest przez osoby pomagające lub interweniujące w różnych celach i okolicznościach (np. zebranie informacji w ramach czynności dochodzeniowo-śledczych, rozeznanie sytuacji i potrzeb przez pracownika socjalnego w celu zaplanowania adekwatnych form pomocy, udzielenie wsparcia i pomocy psychologicznej przez psychologa). Niezależnie od tego, kto i w jakim celu nawiązuje rozmowę istnieją uniwersalne zasady prowadzenia rozmowy z osobą doznającą przemocy, uwzględniające specyfikę tego kontaktu. Ujęte one zostały w siedmiu zasadach nawiązywania kontaktu.

Zasada 1. Przedstaw się i wyjaśnij cel rozmowy.

Każda osoba prowadząca rozmowę powinna się przedstawić, wyjaśnić swoją rolę i cel rozmowy. Klient mając orientację w tej sprawie czuje się bezpiecznie, rozumie sytuację, w jakiej się znalazł i może określić swoją rolę i decydować o poziomie swojej aktywności. W efekcie czuje się równorzędnym partnerem. Może decydować też

o kwestii podstawowej, czy w ogóle chce uczestniczyć w spotkaniu. Zadawanie pytań, w tym pytań o sprawy trudne, poruszające emocjonalnie, bez jasno określonego celu budzi zwykle nieufność i obawy o to, jak udzielane informacje będą wykorzystane. Przedstawienie celu rozmowy musi zakładać wymierne korzyści dla rozmówcy, a odwoływanie się do nich posiada walor niezwykle motywujący. Świadomość i jasność celu rozmowy niezbędna jest również osobie prowadzącej rozmowę, gdyż ukierunkowuje rozmowę i nadaje jej pewien porządek i określoną strukturę.

Zasada 2. Zadbaj o czas, warunki i bezpieczny przebieg rozmowy.

Istotną sprawą jest zadbanie o to, aby warunki rozmowy gwarantowały bezpieczeństwo i sprzyjały budowaniu klimatu zaufania. Na warunki te składają się zarówno warunki fizyczne (czas, rodzaj pomieszczenia, możliwość zajęcia wygodnej pozycji, dystraktory itp.), jak również to, że nikt w tym czasie nie będzie wchodził, przerywał rozmowy. Jeśli rozmowa ma miejsce w domu osoby doznającej przemocy, warto sprawdzić czy osoba czuje się bezpiecznie lub co może przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa. Warto o to zapytać samego klienta. Przyjmuje się, że rozmowa nie powinna odbywać się w obecności osoby, która stosuje przemoc lub w sytuacji, w której możliwe jest jej przyjscie. Dlatego też wskazane jest ustalenie tego z osobą doznającą przemocy.

Zasada 3. Słuchaj uważnie, koncentruj się na rozmówcy.

Aktywne słuchanie i empatyczne reagowanie są umiejętnością podstawową w nawiązywaniu skutecznego kontaktu. Jest wyrazem szacunku i podstawą dobrego rozumienia. Dla osób doznających przemocy, które w wielu sytuacjach nie były słuchane i rozumiane jest to szczególnie ważne. W wielu przypadkach, mających na celu rozeznanie sytuacji klienta, ztraca się ten walor poprzez szybkie zadawanie pytań w celu uzyskania informacji, a nie w celu lepszego rozumienia. Aktywne słuchanie umożliwia nie tylko uzyskanie informacji o faktach związanych z doznawaną przemocą, jej formach i częstotliwości, ale przede wszystkim o tym, w jaki sposób klient interpretuje, przeżywa i radzi sobie z tą sytuacją. Aby sprawdzić rozumienie

wypowiedzi rozmówcy warto stosować parafrazę jako niezwykle skuteczny, choć czasem niedoceniany zabieg komunikacyjny. Polega on na krótkim powtórzeniu własnymi słowami tego, co mówi rozmówca, aby sprawdzić trafność rozumienia, co do treści jak i głębi jego wypowiedzi (rozumienie i empatia). Aby sparafrazować to, co mówi klient, trzeba „naprawdę” słuchać. Wiele ODP często podkreśla, jak ważne było doświadczenie tego, że ktoś je wysłuchał w sytuacji, kiedy pierwszy raz ujawnił fakt przemocy. W pierwszym kontakcie słuchanie jest aktywnością podstawową i poprzedza szukanie rozwiązań.

Zasada 4. Zadawaj adekwatne pytania.

Wiele rozmów z osobami doznającymi przemocy, szczególnie w obszarze interwencji opiera się na określonych procedurach postępowania i wykorzystuje formularze diagnostyczne. Warto pamiętać, że zwykle zawierają one pytania o tzw. „typową przemoc”. Prowadzenie rozmowy głównie w oparciu o kwestionariusze może uniemożliwić uchwycenie specyfiki zjawiska przemocy w konkretnej sytuacji klienta. Refleksyjne, elastyczne prowadzenie rozmowy zakłada zadawanie różnych pytań, zarówno otwartych, które umożliwiają uzyskanie wielu informacji o faktach przemocy, ale też informacji o jej kontekście, jak i zamkniętych doprecyzowujących pewne kwestie. Trafność w zadawaniu pytań zależy również od stanu emocjonalnego klienta i poziomu jego otwartości. Część osób doznających przemocy nie potrafi mówić o swoich doświadczeniach i cierpieniu, woli pytania krótkie i zamknięte. To jednak warto ustalić z osobą, tak aby sposób zadawania pytań był najbardziej pomocny.

Zasada 5. Zachowaj naturalność, mów konkretnie i jasno.

Sposób prowadzenia rozmowy ma charakter modelujący, czyli uczy rozmówcę, że o przemocy można mówić wprost, pewnie, nazywając rzeczy po imieniu a zarazem, że jest to czymś naturalnym. Jest to szczególnie ważne w przełamywaniu obaw, strachu i izolacji typowej dla osób doznających przemocy. Umiejętność swobodnego poruszania się w temacie przemocy jest wyrazem kompetencji, która buduje zaufanie

do osób jak i instytucji. Połączenie tej umiejętności z dostarczaniem wiedzy o specyfice zjawiska przemocy sprzyja budowaniu płaszczyzny porozumienia w kontakcie z klientem.

Zasada 6. Nie oceniaj, nie interpretuj, nie sugeruj odpowiedzialności za przemoc.

Zasada ta wydaje się być oczywistą, jednak zjawisko przemocy domowej związane jest z uruchamianiem postaw, mentalnych uprzedzeń wobec osób doznających przemocy wyrażających się w ocenach, interpretacjach i sugestiach dotyczących ich zachowania. Wynikają one ze stereotypów, które mają charakter nieświadomy i aktywują się automatycznie, w skutkach natomiast okazują się niezwykle krzywdzące. Dlatego też należy być szczególnie uważnym na wyrażanie ocen, wszelkie próby sugerowania odpowiedzialności za przemoc, szczególnie te „nie wprost” lub wyrażające się w komunikacji niewerbalnej. Na przykład pytania typu: „dlaczego Pan/i nie uciekał/a, nie krzyczał/a”, lub „dlaczego Pan/i tego nie zgłaszał/a” sugerują odpowiedzialność, stanowią ukrytą ocenę zachowania klienta. Podobnie utrudniające rozumienie klienta są nieuzasadnione interpretacje lub okazywanie niedowierzania temu, co mówi osoba doznająca przemocy. Szczególnie trudną sytuacją może okazać się ta, w której mamy informacje z różnych źródeł, od różnych osób i nie są one spójne. Możemy zadawać sobie pytanie: „komu tutaj wierzyć”, co jest związane z naszą naturalną potrzebą porządku i orientacji. Stosunkowo częstym stereotypem jest myślenie typu „każdy kij ma dwa końce” lub „prawda leży pośrodku”, co każe skupiać się na odpowiedzialności ODP. Odpowiedzialność osób doznających przemocy jest wyjątkowo delikatną kwestią i jej analiza przebiega bezpiecznie w obszarze pracy psychologicznej w ramach kontraktu terapeutycznego. Podobną pułapką jest założenie, że aby dobrze rozeznaczyć sytuację przemocy należy rozmawiać z osobą, która przemocy doznaje, jak i osobą, która ją stosuje, aby skonfrontować relacje i dojść do tego „gdzie leży prawda”. W skutkach takie postępowanie grozi wejściem w pułkę „prowadzenia śledztwa”, co uniemożliwia udzielanie wsparcia i pomocy osobom pokrzywdzonym. Rozeznanie sytuacji polega na zbieraniu informacji i ich analizie

w ramach relacji pomagania. Prowadzenie śledztwa, które ustawia ODP w roli podejrzanego o odpowiedzialność za stosowanie przemocy nie idzie w parze z budowaniem tej relacji, a zdecydowanie ją niszczy.

Zasada 7. Odwołuj się do zasobów klienta i pomóż mu w poszukiwaniu najlepszych dla niego rozwiązań.

Nieocenionym walorem rozmowy jest podkreślanie podmiotowości osób doznających przemocy poprzez odwoływanie się do ich osobistych zasobów. Wzmacnia to ich poczucie sprawczości i zdolność do uruchomienia sposobów zaradczych, do których nie ma dostępu w warunkach ekstremalnego stresu. Dopóki osoba nie upora się z własnym stanem emocjonalnym, w przypadku przemocy zdominowanym przez strach, wstyd i poczucie winy, dopóty nie jest w stanie koncentrować się na budowaniu planów i szukaniu rozwiązań. W obszarze działań interwencyjnych poważnym dylematem jest szybkie podejmowanie działań, w tym działań prawnych, co do których wiele osób doznających przemocy nie jest gotowa. Większość działań interwencyjnych w ramach zapewnienia bezpieczeństwa opiera się na strategii izolowania/separowania ODP od OSP, stąd często sugeruje się: złożenie sprawy o alimenty, separację, rozwód, pójście do schroniska, postępowanie karne itp. Tak rutynowo stosowana strategia interwencyjna nie odpowiada na potrzeby wielu osób, które przemocy doświadczyły. Blisko 60% kobiet doznających przemocy oczekuje pomocy w tym, aby jej partner zmienił swoje zachowanie, zainteresowane są ratowaniem związku i nie zamierzają się rozdzielać. Stąd też bierze się ich niska motywacja do tak rozumianej pomocy, często odczytywana jako opór lub przejaw braku współpracy. Ta grupa osób zainteresowana jest innymi strategiami chroniącymi i pomocą w poszukiwaniu indywidualnych rozwiązań. Dlatego ważnym elementem kontaktu jest koncentracja na potrzebach i zasobach osoby, natomiast sugerowanie często „rutynowych” rozwiązań okazuje się mało skuteczne.⁸

⁸ Za L. Krzywicką „Przemoc w rodzinie – specyfika pracy socjalnej z ofiarami przemocy”, w: „Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych, Pawlas-Czyż S., red., Toruń, 2007

